

Rapport

'In het heetst van de strijd'

Perspectieven van clubbestuurders
op etnische diversiteit binnen het
cricket in Nederland

'In het heetst van de strijd'

Perspectieven van clubbestuurders op
etnische diversiteit binnen het cricket in
Nederland

Met ondersteuning van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Mulier Instituut

Chris Sparreboom
Manou Anselma
Agnes Elling

Voor meer informatie kunt u contact
opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, mei 2023
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding:
Mulier Instituut, de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.
Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder
toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

'In het heetst van de strijd'

1	Etnische diversiteit in het cricket	6
1.1	Achtergrond	6
1.2	Doelstelling	9
1.3	Methode	9
2	Resultaten	12
2.1	Kenmerken van de gesproken clubs	12
2.2	Etnische diversiteit binnen clubs: 'Wie past zich aan wie aan? Dat is een worsteling'	13
2.3	Diversiteit in sportbeleving: 'It doesn't matter if you win or lose, it's about how you play the game'	21
2.4	De toekomst van cricket	25
3	Conclusies en aanbevelingen	32
	Bronnen	35
	Bijlage 1 – Topiclijst interviews	38

Etnische diversiteit in het cricket

In dit onderzoek bestuderen we de visie van clubbestuurders op (ontwikkelingen in) etnische diversiteit binnen het cricket in Nederland. Het onderzoek sluit aan bij de ambities in de Nederlandse sportwereld om de sociale diversiteit en inclusie in te vergroten. Naast meer zicht en reflectie op processen van sociale in- en uitsluiting willen we de Koninklijke Nederlandse Cricket Bond (KNCB) en clubbestuurders adviezen geven om de sociale toegankelijkheid en sociale veiligheid te vergroten. In dit hoofdstuk beschrijven we de achtergrond, het doel en de methode van het onderzoek.

1.1 Achtergrond

In Nederland kwamen in het najaar van 2021 twee racistische incidenten uit de cricketsport in het nieuws (AD, 2021; NOS, 2021; NU.nl, 2021). Zo werd voor buitenstaanders zichtbaar dat er in het 'nette cricket' ook negativiteit bestaat. Voor cricketers was het (opnieuw) een realisatie dat ook 'een van de meest multiculturele sporten van Nederland' (NOS, 2021) aandacht aan inclusie moet schenken.

In voorgaande jaren was vooral regelmatig aandacht voor racisme en discriminatie in het (betaald) voetbal. De Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) lanceerde begin 2020 in samenwerking met verschillende ministeries een aanvalsplan 'Ons voetbal is van iedereen' tegen discriminatie en racisme (KNVB, 2020; zie ook Elling et al., 2023).

Sinds de lancering van het Nationaal Sportakkoord in 2018 is er binnen het thema Inclusie en diversiteit (voorheen de deelakkoorden Inclusief sporten en bewegen en Positieve sportcultuur) ook sport-breed meer aandacht voor etnisch gerelateerde sociale in- en uitsluiting (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2022).

Binnen het Nederlandse cricket zijn soortgelijke spanningen aan de orde als in het voetbal, maar de sport verschilt sterk van voetbal in grootte, samenstelling en historische ontwikkeling. Zoals de meeste sporten is cricket niet in Nederland ontstaan, maar vanaf eind negentiende eeuw vanuit het buitenland geïntroduceerd. Het is een relatief kleine sport, met een relatief sterke internationale en multiculturele laag in leden en clubs.

Net als in het voetbal betekent een grote etnische diversiteit niet hetzelfde als volledige acceptatie en integratie daarvan. De grote etnische diversiteit binnen en tussen cricketclubs gaat gepaard met vraagstukken rond vooroordelen en discriminatie (Dart, 2021; Fletcher, 2011; Jannsens., 1999).

Oorsprong van cricket

Cricket is een sport die het grootst is in Engeland en in voormalige Britse koloniën (o.a. India, Pakistan). Cricket wordt de sport van Engeland genoemd, maar vanwege de geschiedenis ook 'de imperialistische sport' (Malcolm, 2013). De eerste internationale cricketbond heette dan ook 'the Imperial Cricket Council'.

Door cricket in toenmalige koloniën te introduceren dachten de Engelsen dat de verschillende bevolkingsgroepen enkele Engelse karakteristieken konden ontwikkelen (Devan, 2012; Malcolm, 2013). Zo waren er kolonisten die cricket inzetten om de lokale bevolking karaktereigenschappen mee te geven, zoals zelfredzaamheid, sportiviteit, kalmte en moed. Het Britse rijk zette cricket onder andere in om haar macht uit te oefenen en bevolkingsgroepen haar wil op te leggen (Malcolm, 2013).

Cricket werd op de verschillende plekken wel verschillend geadopteerd. In sommige voormalige koloniën werd het gespeeld zoals ze was aangeleerd, maar op andere plekken was er ook sprake van wat 'culturele weerstand' wordt genoemd. Hier werden andere regels gehanteerd.

In de zeventiende eeuw werd cricket in Engeland alleen door de elite onder elkaar (witte, rijke, respectabele mannen) gespeeld (Scalmer, 2007). Dit veranderde later, omdat de elite dacht cricket te kunnen gebruiken om hun culturele macht te verspreiden. Bijvoorbeeld zoals hierboven besproken in hun koloniën, maar ook in eigen land zagen ze hier mogelijkheden voor. Zo konden ze de hiërarchie tussen verschillende klassen behouden doordat de verschillende posities op het veld elk een andere waarde hadden (Scalmer, 2007).

Deze hiërarchie of onderscheiding versterkten ze doordat leden van de elite *Gentlemen* werden genoemd, terwijl spelers uit 'het volk' *Players* heetten (Van Bottenburg, 1992). De *Gentlemen* maakten cricket daarbij moeilijker te beoefenen voor *Players* door een hoge contributie, kledingvoorschriften en lange doordeweekse wedstrijddagen.

Cricket in Nederland

Cricket was niet alleen een sport die in 'het Britse rijk' werd gespeeld. In Denemarken kwam de sport al in het begin van de negentiende eeuw op. In Nederland werd cricket pas geïntroduceerd in de tweede helft van die eeuw (Malcolm, 2013).

In Nederland waren er in die periode verschillende verenigingen die zowel voetbal als cricket hadden: de seizoenen liepen mooi in elkaar over, aangezien voetbal in de winter werd gespeeld en cricket in de zomer (Van Bottenburg, 1992). Beide sporten werden in Nederland geïntroduceerd door Nederlandse jongens die in Engeland een studie gingen volgen, waarbij ze de Engelse, elitaire identiteit van het cricket kopieerden.

Nadat de pioniers van het Nederlandse cricket verdwenen, werkte het elitaire, exclusieve imago belemmerend voor nieuwe aanwas vanuit de jeugd en dus voor de ledenaantallen.

Doordat de laatste decennia mensen van voormalige Britse koloniën zelf veel migreerden, begon het ledenbestand van cricketclubs in landen als Engeland en Nederland er anders uit te zien. In Engeland is inmiddels op het professionele niveau te zien dat het percentage Brits-Aziatische spelers hoger is dan het percentage Brits-Aziatische inwoners in Engeland (Burdsey, 2010).

Kleine sport

Cricket in Nederland is altijd een relatief kleine sport geweest, laten de ledentalrapportages van NOC*NSF (2023) en eerder zien (bewerking door Mulier Instituut). Na de Tweede Wereldoorlog telde de bond ongeveer 2.000 leden. Dit groeide gestaag door tot ruim 5.800 leden in 1969.

Daarna nam het aantal iets af en stabiliseerde het vervolgens rond 4.500 tot aan de jaren negentig. Eind jaren negentig bereikte het ledental van de cricketbond een hoogtepunt met meer dan 7.000 leden. Sinds het jaar 2000 nam het ledenaantal langzaam weer af en stabiliseerde het in het afgelopen decennium tot zo'n 5.000 leden.

Het aantal verenigingen daalde in deze laatste periode wel verder van 70 clubs in 2007 naar 45 in 2022. Verenigingen kennen gemiddeld iets meer dan honderd leden, voornamelijk mannen en jongens. Van de 5.000 leden in 2021 waren 4.000 mannen, 1.000 jongens, 200 vrouwen en 100 meisjes. Deze cijfers zijn in 2022 nagenoeg hetzelfde, behalve het ledenaantal van vrouwen, dat sterk daalde naar twintig.

Etnische achtergrond leden

Onderzoek van eind jaren negentig liet zien dat vooral de groei in leden met een migratieachtergrond zorgde voor een groei in het ledenaantal bij de KNCB (Janssens., 1999). Deze leden waren vooral Hindoestaanse Surinamers, maar ook mensen uit Pakistan, India en Sri Lanka. Cricketers die de sport in een ander land hebben geleerd, nemen daarbij mogelijk ook andere gebruiken en manieren van spelen mee (Fletcher, 2011; 2014). Door de verschillende migrantengroepen werd dit in Nederland ook zichtbaar.

Van alle bonden had de cricketbond in 1998 relatief de meeste clubs met alleen leden met een migratieachtergrond. Van de toen 73 verenigingen waren dat er twaalf, die met name gevestigd waren in Rotterdam, Amsterdam en Utrecht. Janssens et al (1999) beschreef dit gegeven als 'etnische tweedeling', waarbij clubs met leden met voornamelijk wel en geen migratieachtergrond naast elkaar bestaan.

Volgens de auteurs kan deze tweedeling tot een versterkt 'wij/zij'-gevoel leiden tijdens fanatieke cricketwedstrijden. Dat betekent dat niet alleen (etnisch gerelateerde) gevoelens van verbondenheid binnen een groep of team worden

versterkt, maar daarmee ook verschillen tussen teams/clubs en groepen worden benadrukt.

Onderzoeken binnen cricket

In Nederland is onderzoek naar cricket schaars. De meest recente bevindingen dateren van meer dan een decennium geleden (Woutersen, 2011). Andere recentere studies naar cricket en etniciteit en/of racisme vonden vooral plaats in Engeland (Berkson, 2021; Collins, 2022; Dart, 2022; Kar et al., 2022).

In Duitsland, waar soortgelijke veranderingen als in Nederland plaatsvonden in cricketclubs en ledenbestanden, deed Haque (2021) onderzoek. Haar focus lag op mannen met een Pakistaanse achtergrond in het Berlijnse cricket en het effect van migratie op de beleving van cricket.

Een van de bevindingen was dat veel Pakistaanse spelers zich voegen bij teams of clubs met leden van dezelfde etnische achtergrond. Een reden hiervoor is onder meer de behoefte om een thuisgevoel en veilige plek te creëren, waardoor ze bijvoorbeeld weerstand kunnen bieden tegen de discriminatie en culturele uitdagingen die ze buiten het cricket ervaren.

1.2 Doelstelling

Eerder onderzoek richtte zich al op (etnische) diversiteit (Janssens et al, 1999, 2010) en hierboven benoemden we de hernieuwde aandacht voor inclusie en antidiscriminatie in het Nederlandse sportbeleid. Naast aandacht voor grote volkssporten als voetbal is het van waarde om kleinere, 'elitaire' sporten zoals cricket te bestuderen (Woutersen, 2011). Veranderende ervaringen en betekenissen rondom (etnische) diversiteit en inclusie vinden ook in deze kleine sporten plaats.

Het uitgangspunt van dit onderzoek zijn de ervaringen van bestuurders van Nederlandse cricketclubs. Het doel is om aan de hand van hun ervaringen een beeld te schetsen van de betekenis van etnische diversiteit binnen het cricket, hoe deze verandert en is veranderd volgens de bestuurders en hoe we het best met deze veranderingen kunnen omgaan. De centrale vraag luidt:

Hoe reflecteren bestuurders van cricketclubs op (veranderingen in) etnische diversiteit en betekenisgeving in de cricketsport in Nederland?

1.3 Methode

Om beter inzicht te krijgen in de betekenis van etniciteit in het Nederlandse cricket hebben we negen interviews gehouden met in totaal twaalf bestuursleden van verschillende cricketclubs. Deze clubs liggen verspreid over Nederland, maar komen voornamelijk uit de randstad. We hebben ze voor dit onderzoek willekeurig via e-mail benaderd.

Respondenten

Alle respondenten hadden ten tijde van het interview een bestuursfunctie binnen hun cricketclub. De respondenten variëren in etnische achtergrond: sommigen zijn geboren of opgegroeid in Nederland, anderen zijn op latere leeftijd naar Nederland verhuisd vanuit verschillende (voornamelijk Aziatische) landen. Enkelen spraken tijdens de interviews Engels, maar zij konden soms wel Nederlands verstaan.

De clubs variëren in het moment van en de aanleiding voor oprichten en in etnische samenstelling. Wanneer relevant beschrijven we een club in de resultaten als een 'traditionele' of 'jonge' club. Dit leggen we daar verder uit. Ook vermelden we wanneer relevant de mate van etnische diversiteit binnen het ledenbestand van een club of de (zelf-geïdentificeerde) etnische achtergrond van een bestuurslid.

Om de anonimiteit van respondenten te waarborgen noemen we in dit rapport geen namen van bestuursleden of clubs.

Interviews

De interviews met de respondenten waren semigestructureerd (zie topiclijst in de bijlage). De interviews duurden circa 45 tot 60 minuten en vonden zowel online als fysiek plaats. We namen de interviews op met een geluidsrecorder. Alle respondenten gaven mondeling toestemming voor de geluidsopname van het interview en het gebruik van hun input voor het onderzoek.

Alle respondenten gaven aan het belangrijk te vinden om onderwerpen zoals etniciteit en in- en uitsluiting binnen het cricket in het interview aan te kaarten. De bestuursleden vertelden hierbij ook open over hun eigen ervaringen en meningen.

Analyse

We hebben alle interviews samengevat en waardevolle uitspraken van respondenten letterlijk geciteerd. De data hebben we eerst thematisch geanalyseerd. Naast de thema's die als basis voor de topiclijst dienden, zoals vrijwilligerswerk, ledenwerving, clubsfeer, etnische diversiteit en de vergelijking met andere teamsporten, kwamen vanuit deze analyse verschillende thema's naar voren.

Er waren vier overkoepelende thema's te identificeren, die we ook gebruiken als leidraad voor het resultatenhoofdstuk (zie hoofdstuk 2):

- kenmerken van de gesproken clubs;
- etnische diversiteit binnen verenigingen;
- diversiteit in sportbeleving;
- de toekomst van cricket.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de resultaten. Hierin reflecteren clubbestuurders op het karakter van het cricket, de uitdagingen die zij ervaren gerelateerd aan de etnische diversiteit in de sport, en wat zij nodig

achten voor het zich ontwikkelende cricket in de toekomst. In hoofdstuk 3 bundelen we deze perspectieven tot een conclusie.

Resultaten

In dit hoofdstuk beschrijven we de kenmerken van de clubs die we hebben gesproken. Vervolgens gaan we dieper in op de ontwikkelingen van etnische diversiteit die bestuursleden zien in het cricket en binnen hun club. Daarna bespreken we hoe cricket op verschillende manieren wordt gespeeld en beleefd. Tot slot gaan we in op hoe bestuurders kijken naar de toekomst van cricket.

2.1 Kenmerken van de gesproken clubs

De periode waarin de cricketclub is opgericht en de aanleiding hiervoor zijn voor de meeste clubs gelijk. Zeven van de negen clubs zijn honderd jaar geleden of eerder ontstaan en dus 'oud' of, zoals sommige bestuursleden van deze clubs het noemen, 'traditioneel'. Vier van deze clubs zijn onder directe invloed van het Engelse cricket opgericht.

Van de zeven clubs zijn er vier ontstaan in combinatie met voetbal, een ontwikkeling die we al eerder beschreven (Van Bottenburg, 1992). Sommige kregen er later ook hockey, squash en/of rugby bij en zijn nog steeds een omni- of multisportvereniging. Een vijfde traditionele club ontstond wel vanuit voetbal, maar werd direct als een zelfstandige cricketclub opgericht. De resterende twee clubs hebben altijd uit enkel cricket bestaan.

De laatste twee 'jonge' clubs zijn zo'n vijftien tot dertig jaar geleden opgericht en bieden alleen cricket aan. Ook hebben beide clubs sinds hun oprichting al een grote meerderheid aan leden uit het buitenland, en een hoge etnische diversiteit in hun ledenbestand. Veel leden komen uit India, maar ze hebben ook leden uit andere Aziatische landen, zoals Pakistan en Afghanistan. Dat de clubs pas vanaf de jaren negentig actief zijn en uit voornamelijk leden uit het buitenland bestaan, komt ook overeen met de migratieontwikkelingen die we eerder beschreven.

De negen clubs variëren ook in het ledenaantal: van ongeveer 70 (een van de jonge clubs) tot 350 (een traditionele club). Sommige clubs bestaan uit alleen seniorleden, terwijl andere veel jeugdleden hebben. Daarnaast varieert per club ook de grootte van de groep vrouwelijke leden, al is deze bij elke club gering.

Meerdere clubs, zowel de traditionele als de jonge, hebben wel vrouwelijke leden, maar niet genoeg om een team te vormen. Daardoor spelen vrouwelijke leden vaak mee bij jongens- of mannenteams. Sommige clubs hebben wel geprobeerd samen teams met vrouwelijke spelers te vormen, maar dit bleek op lange termijn niet haalbaar. Er waren simpelweg niet genoeg vrouwelijke spelers te vinden of, zo denkt een bestuurslid, de tijd die cricket wekelijks kost zou vooral voor vrouwen niet opwegen tegen het gezinsleven.

Terwijl het aandeel vrouwelijke leden bij veel (team)sportbonden de afgelopen jaren toenam (Elling & Van Ginneken, 2016), lijkt dit niet het geval bij cricket. Sommige cricketclubs richten zich daarom specifiek op werving onder vrouwen, onder meer uit de expatgemeenschap.

Ten slotte variëren de cricketclubs ook in hun aanbod van faciliteiten en accommodaties, zoals velden en bijbehorende sportkantines en kleedkamers. Terwijl sommige bestuursleden aangeven bij hun clubs daar vaak een gebrek aan te hebben, hebben andere bestuursleden wel altijd voldoende faciliteiten.

Bijna alle bestuursleden zien dat dit invloed heeft op de ledenwerving bij hun club. Clubs die de faciliteiten kunnen bieden, trekken makkelijker nieuwe leden aan dan clubs die geen tot weinig faciliteiten hebben. Opvallend is dat het (seizoensgebonden) gebrek aan faciliteiten uitsluitend geldt voor de twee jonge clubs.

2.2 Etnische diversiteit binnen clubs: 'Wie past zich aan wie aan? Dat is een worsteling'

In deze paragraaf gaan we verder in op de achtergronden van de clubs, en in het bijzonder de ontwikkelingen en betekenissen van etnische diversiteit. Zo zijn de ledenbestanden van de cricketclubs verschillend qua etnische samenstelling, wat deels samenhangt met het moment van oprichten.

Daarnaast bespreken we het aspect van thuisgevoel, dat voor veel leden belangrijk is, ongeacht hun etnische achtergrond. Voor hen dient cricket ook als een belangrijke sociale ontmoetingsplaats, wat tegelijkertijd het integreren van verschillende (club)culturen moeilijker maakt.

Dit heeft vervolgens invloed op hoe bestuursleden van cricketclubs het werven van leden ervaren. Zij zien dat de cultuur die hun club uitdraagt vaak wordt beïnvloed door de etnische samenstelling van hun ledenbestand. Maar de clubcultuur is ook van invloed op de mate waarin zij leden van verschillende etnische achtergronden kunnen werven.

Ledensamenstelling qua etnische achtergrond

Van de zeven traditionele clubs worden er zes door hun bestuursleden als 'oorspronkelijk Nederlands' beschreven. De meesten van hen geven aan sindsdien wel een verandering in de samenstelling van hun ledenbestand te zien, waarbij vooral de toestroom aan migranten en/of expats van invloed is.

Daartegenover staan de twee jonge clubs, die al vanaf het begin van hun ontstaan een grote meerderheid aan spelers hebben die in het buitenland zijn geboren (migranten). Een bestuurslid van een van deze clubs signaleert de sterke invloed van migratie op de cricketwereld in Nederland als geheel: **'de cricketgemeenschap in de loop der jaren wat eigenlijk tachtig procent blank was en twintig procent van buitenlandse afkomst, [is] eigenlijk volledig omgedraaid.'**

Ook de meeste bestuursleden van voorheen homogene Nederlandse clubs zien de laatste decennia de grootste toename in niet-Nederlandse leden, bij hun eigen club of bij hun tegenstanders. Zo hebben drie traditionele clubs nu een minderheid aan Nederlandse leden en een meerderheid aan leden van Aziatische herkomst. Eén bestuurslid ziet nu een grotendeels gelijke verdeling van Nederlandse en niet-Nederlandse leden bij diens club.

De bestuursleden van de laatste twee traditionele clubs zien maar weinig verandering in de etnische ledensamenstelling bij hun clubs, die vrij etnisch homogeen Nederlands zijn gebleven. De ontwikkeling in etnische diversiteit binnen de cricketwereld lijkt daarmee zowel positief als met tegenzin te worden aanschouwd:

'Want dé groei voor cricket in Nederland zit 'm absoluut in, misschien ook wel in de West-Indische gemeenschap, de Pakistaanse en Indiase gemeenschap. Aan de andere kant zie je dat de oude [traditionele] bolwerken doodsbenuwd zijn dat de torentjes omver worden geworpen.'

Een soortgelijke observatie maakt een bestuurslid van een andere club, die voorheen Nederlands homogeen en nu hoog etnisch divers is: **'er zijn witte clubs die heel lang geprobeerd hebben een witte club te blijven.'** Terwijl er wel 'oorspronkelijke' witte clubs zijn die gestaag etnisch diverser worden, lijken er ook clubs te zijn die hier nog niet in slagen. Dit zou kunnen komen door hun (onbewuste) imago: **'Misschien zijn we niet zo open als we denken als traditionele club, dat dat zo is ontstaan.'**

Binnen clubs ervaren sommige bestuursleden cultuurverschillen en onderling onbegrip van leden dat hier soms uit voortkomt. Een bestuurslid probeert de verschillen te dichten, maar dit gaat moeizaam: **'Wie past zich aan wie aan? Dat is een worsteling.'**

Bestuursleden denken dat verschillen tussen etnische groepen verder versterken wanneer clubs en teams etnisch homogeen blijven. Dat komt overeen met de eerder besproken tweedeling door Janssens et al (1999), die stellen dat een verdere tweedeling het 'wij/zij'-gevoel versterkt.

Tegelijkertijd beschrijven veel bestuursleden de cricketwereld als een kleine wereld waarin iedereen elkaar kent. Een bestuurslid van een traditionele club met nog voornamelijk Nederlandse leden, noemt dat ook wel een *'ons-kent-ons-cultuur'*. Een opvallende term, omdat die lijkt te suggereren dat mensen die pas later de Nederlandse cricketwereld (vanuit het buitenland) instappen, niet per se gelijk onderdeel (kunnen) zijn van de 'ons'.

Aangezien die groep nieuwe cricketers in Nederland nu zo groot is, ontstaat er naast de 'ons' een grotere 'zij'-groep. Vasthouden aan de 'kleine cricketwereld' en de 'ons-kent-ons' sluit mensen buiten en maakt wederzijds begrip moeilijker.

Een thuisgevoel, of niet?

Bestuursleden zien steeds meer jonge clubs die vaak door mensen van buitenlandse herkomst worden opgericht en (bijna) volledig uit bijvoorbeeld Aziatische spelers bestaan. Andere bestuursleden ervaren de tweedeling ook binnen hun eigen clubs bij teams van eenzelfde etniciteit. Zij zijn vaak geneigd zich af te zonderen binnen een club, vooral wanneer deze uit voornamelijk leden met andere etnische achtergronden bestaat. Vrijwel alle bestuursleden zien leden met verschillende achtergronden het liefst onderling mengen:

'Wij geloven dat die mix ervoor zorgt dat je in de hele club, zeg maar, een cultuur creëert waar iedereen elkaar beter begrijpt, dus beter met elkaar omgaat en dus ook op een leukere manier cricket kan spelen.'

Tegelijkertijd kan niet voorbij worden gegaan aan de beweegredenen van cricketspelers uit het buitenland om eigen clubs en/of teams op te (willen) zetten. Eerder beschreven we al het onderzoek dat uit Duitsland waaruit bleek dat spelers cricket gebruiken om een thuisgevoel en veilige plek te creëren. In een voor hen verder onbekend land is het daarnaast (en daarmee) een manier om met culturele uitdagingen en/of discriminatie om te gaan (Haque, 2021).

Datzelfde kan ook worden gezegd over cricketspelers die naar Nederland komen. Bestuursleden zien bijvoorbeeld spelers als expats arriveren en zich direct aansluiten bij hun collega's bij dezelfde club met eenzelfde etniciteit. Het voor hen bekende cricket en de omgang met andere migranten vanuit hun thuisland kan een veilige plek bieden in een anders onbekend land. Via cricket kunnen ze in hun moedertaal communiceren en de gebruiken van hun cultuur zonder zorgen blijven uitdragen.

Op deze manier creëren ze een thuisgevoel dat niet zozeer uit het cricket komt, maar dat ze wel met cricket als middel kunnen bereiken. Vooral wanneer ze wel spanningen rondom etniciteit en dus mogelijk racisme in het cricket ervaren, zoals met de eerdergenoemde incidenten in 2021, wordt de behoefte om zich te verenigen en zelf een veilige plek te creëren alleen maar versterkt.

Buitenlandse spelers hebben de behoefte aan een thuisgevoel en veilige plek, maar veel bestuursleden vinden dit ook een belangrijk onderdeel van cricket zelf. Zo beschrijft een bestuurslid van een etnisch diverse club: **'we zeggen altijd, iedereen is welkom bij ons, eigenlijk bijna bij ons thuis. Ik zeg altijd, cricket is een stukje thuiskomen. Je moet je thuis voelen.'**

Tegelijkertijd zien sommige bestuursleden dit ook als een complex vraagstuk vanwege de verschillende etnische en culturele achtergronden die nu samenkomen. De vraag of de door de bestuursleden gewenste integratie succesvol verloopt, hangt volgens een van hen bijvoorbeeld ook samen met het verschil tussen spelers welkom heten en ze zich daadwerkelijk zo laten voelen.

Clubs die bijvoorbeeld actief spelers uit het buitenland proberen te werven of op zijn minst te verwelkomen, zien dat deze spelers toch alsnog naar de clubs gaan die zeer etnisch divers zijn of waar in ieder geval een meerderheid aan leden met eenzelfde etniciteit zit. Dit geldt vaak voor de jonge clubs die vanaf het begin al etnisch divers en soms overwegend Aziatisch zijn.

De behoefte om andere clubs of spelers met eenzelfde etniciteit op te zoeken geldt niet alleen voor spelers met een buitenlandse herkomst. Ook spelers met een Nederlandse achtergrond sluiten zich soms bewust aan bij overwegend homogene Nederlandse clubs, zo omschrijft een bestuurslid met een Nederlandse achtergrond:

'Dit soort traditionele, nog heel erg witte clubs, trekken ook heel erg kinderen van ouders [aan] die hun kind naar zo'n club willen sturen omdat ze toch... ja, wat je politiek wel zou willen, wat meer diverse clubs zoals de maatschappij ook is... Nou ja, dat zijn wij niet omdat, wat ik zei, de buurt niet zo is.'

Volgens een aantal bestuursleden komt het vaker voor dat niet-Nederlandse spelers zich bij niet-Nederlandse clubs of teams aansluiten, dan dat Nederlandse spelers zich bij (overwegend) Nederlandse clubs aansluiten. Dit kan ook komen door de lage populariteit van cricket in Nederland onder mensen met een Nederlandse achtergrond. De toestroom van spelers is in deze etnische groep daardoor automatisch lager.

Ledenwerving op basis van etnische achtergrond

Veel bestuursleden zouden graag meer (etnisch diverse) leden werven, maar vinden dit lastig. Ze merken dat hier meerdere factoren van invloed kunnen zijn, zoals het aanbod van faciliteiten en de behoefte aan een veilige plek en thuisgevoel die cricketspelers uit het buitenland kunnen hebben.

Bestuursleden vermoeden ook dat hun cluborganisatie van invloed kan zijn: **'of ze vinden het ingewikkeld hoe de Nederlandse clubstructuur is.'** Maar andere clubs slagen er wel in en er zijn zoals beschreven ook clubs met voornamelijk leden van niet-Nederlandse herkomst. De Nederlandse clubstructuur an sich lijkt daarom geen reden dat leden met diverse etnische achtergronden niet lid van een cricketclub zouden worden. Mogelijk vinden zij wel meer begeleiding of (h)erkenning bij clubs met meer spelers en bestuursleden met diverse etnische achtergronden.

De clubs zijn soms wel en soms niet qua etnische ledensamenstelling een afspiegeling van hun buurt. Verschillende bestuursleden merken daarbij dat spelers van een niet-Nederlandse herkomst vaker bereid zijn verder te reizen voor een bepaalde club dan spelers met een Nederlandse herkomst.

Bestuursleden die naast de toestroom van spelers met een migratieachtergrond ook Nederlandse spelers willen blijven werven, maar met hun club in een minder welvarend en/of meer etnisch diverse wijk zitten, slagen hier minder goed in: **'cricket binnen de blanke gemeenschap wordt voornamelijk door een beetje welvarende mensen gespeeld. En die gaan niet in [etnisch diverse plaats] wonen.'** Daarnaast ervaren alle bestuursleden dat Nederlandse spelers tegenwoordig sowieso moeilijker te werven zijn.

Een andere belangrijke factor is taal. Taal speelt naast bij ledenwerving ook een rol bij andere thema's, zoals wedstrijdbeleving en het eerdergenoemde thuisgevoel. In sommige etnisch diverse clubs is bijvoorbeeld Engels als voertaal van de club ingesteld, maar zien bestuursleden dat sommige teams alsnog vaak in hun moedertaal communiceren. Dat creëert een groepsgevoel, maar sluit ook spelers buiten die die taal niet spreken. Een bestuurslid van een club met een meerderheid aan Nederlandse leden heeft dat ook ervaren met hun kind, dat in een jeugdteam zat:

'Mijn jongste zoontje die cricket, die is tien, en die zat op het gegeven moment in een groepje [jeugdspelers] waar helemaal geen Nederlands meer gesproken werd. En dat is voor een jongen van tien gewoon écht niet leuk. Hij spreekt geen Engels.'

Een ander bestuurslid van een zeer etnisch diverse club vindt dat het voor diens kind juist een mogelijkheid biedt om kennis te maken met andere talen en mensen.

Uit deze ervaringen met taal blijkt dat gemeenschappelijke taal belangrijk is, zodat mensen zich niet buitengesloten voelen. Vaak ligt hierdoor Engels als voertaal het meest voor de hand. In het geval van kinderen is het lastig, omdat niet alle Nederlandse kinderen de Engelse taal voldoende machtig zijn.

De perspectieven hierop worden mooi geïllustreerd door de twee voorbeelden van de ouders: 'een kind kan geen Engels en voelt zich daardoor buitengesloten' versus 'een kind heeft de mogelijkheid om – wellicht sneller dan leeftijdsgenoten die geen cricket spelen – de Engelse taal machtig te worden'. Wanneer het dus aankomt op het werven van jeugdleden (maar ook seniorleden), is taal een onlosmakelijke factor.

Verschillende (club)culturen in één club

Naarmate er meer leden met verschillende etnische achtergronden cricket willen spelen, zullen zij steeds vaker te maken krijgen met de verschillen zoals taal, en daarmee om moeten gaan. Bestaande clubs krijgen vaker te maken met andere (club)culturen waarin een eigen invulling wordt gegeven aan niet alleen cricket als (sport)beleving, maar ook bijvoorbeeld de werkwijze omtrent vrijwilligerswerk of religie. Bij sommige clubs gaat die samenloop van verschillende (club)culturen soepeler dan bij andere.

Een bestuurslid van een sterk etnisch diverse club beschrijft bijvoorbeeld dat zij al lang een hoge diversiteit in etniciteit binnen hun ledenbestand hebben, bij zowel de senioren als de jeugdspelers. Spelers groeien er dus van kinds af aan met elkaar op en zijn daardoor al lang gewend aan de onderlinge diverse achtergronden.

Volgens het bestuurslid hebben deze leden daarom altijd begrip voor elkaars verschillen, zowel op het grasveld als daarbuiten, **'want ze weten niet anders.'** Dat is een opvallende uitspraak, die in zekere zin de wrijvingen tussen de verschillende culturen en etnische achtergronden enigszins kan verklaren. Juist door de steeds groter wordende groep leden die uit het buitenland komen, zijn er ook steeds meer mensen die wél 'anders weten' wanneer het om de invulling en beleving van cricket gaat.

Wanneer spelers van kinds af aan met elkaar opgroeien of in ieder geval langdurig lid zijn, kan in zekere zin een 'nieuwe' gezamenlijke clubcultuur worden gevormd. Onderlinge verschillen kunnen dan meer een vanzelfsprekendheid dan een bedreiging zijn, wat sommige clubs of spelers volgens bestuursleden wel zo ervaren.

Het realiseren van langdurig lidmaatschap bij jeugdspelers en/of senioren kan daarom een manier zijn om verschillende (club)culturen op een succesvolle manier te integreren, maar dat is niet bij elke club vanzelfsprekend mogelijk. Expats keren bijvoorbeeld na een aantal jaar al terug naar hun thuisland, of de voertaal is voor leden simpelweg een bepalende factor, zoals we hierboven beschreven.

Meerdere bestuursleden hechten daarnaast veel waarde aan hun eigen (Nederlandse) clubcultuur, maar willen tegelijkertijd open staan voor nieuwe leden met andere achtergronden. Vrijwel alle bestuursleden, met vaak een Nederlandse etniciteit en van een oorspronkelijk Nederlandse traditionele club, zien aanzienlijke verschillen tussen hun eigen (Nederlandse) clubcultuur en die uit andere landen:

'We zijn in Nederland heel erg gewend dat je lid wordt van een vereniging en daar staat dan vrijwilligerswerk tegenover of zo, dat hoort daarbij. Dat zit onwils in de cultuur zeg maar ingebed. En dat is denk ik lang niet overal zo. Dus als je vanuit het buitenland naar Nederland komt en je wordt lid van een cricketclub, dan verwacht je misschien niet 1, 2, 3 dat je dan ook vrijwilligerswerk moet doen, helpen om de club draaiende te houden.'

Meerdere bestuursleden zijn ook van mening dat vrijwilligerstaken niet alleen voor de club zijn, maar ook onderlinge saamhorigheid kunnen versterken. Ze merken dat spelers uit het buitenland vaak zijn opgegroeid met een clubcultuur bij cricket waarin vrijwillige inzet een stuk minder centraal staat, en een saamhorigheidsgevoel dus minder makkelijk kan worden gecreëerd.

Veel bestuursleden van vooral etnisch diverse clubs kunnen bijvoorbeeld hun huidige Aziatische leden moeilijk voor vrijwilligerswerk motiveren, wat de tweedeling tussen Nederlands-etnische leden en niet-Nederlands-etnische leden

versterkt. Deze clubs hebben ook het doel om de samenstelling van hun bestuur zelf een reflectie van hun ledenbestand te laten zijn, maar dit lukt niet overal.

Sommige clubs maken er een punt van om bij het aannemen van nieuwe leden deze verwachtingen rondom vrijwilligerswerk direct aan te geven. Andere bestuursleden vinden dit lastiger. Zij willen het bijvoorbeeld niet te groot maken en mensen niet tot bepaalde acties 'dwingen'. Clubs met jeugdspelers moeten het ook vooral hebben van de ouders, die bijvoorbeeld de verschillende rollen rondom wedstrijden vervullen.

Toch ervaren de meeste clubs, ongeacht hun samenstelling in etnische diversiteit of bestaansduur, een schaarste in vrijwilligers. Een bestuurslid van een oude club die voorheen Nederlands homogeen was en nu 'multicultureel' van aard is, wijt de deze schaarste niet alleen aan de verschillen in etniciteit en (club)cultuur. Volgens hem zijn ook leden van Nederlandse herkomst nu minder gemotiveerd in vrijwillige inzet dan een aantal decennia geleden.

Terwijl meerdere bestuursleden aangeven dat het lastig is om buitenlandse leden als vrijwilliger te werven, zijn er ook clubs die juist voornamelijk uit deze leden bestaan en zichzelf wel staande weten te houden met de vrijwilligers uit de club. Een aantal bestuursleden geeft aan dat het tot een positievere respons leidt wanneer ze mensen gericht vragen voor een functie en daarbij duidelijk uitleggen wat die inhoudt. Deze aanpak vraagt wel meer tijd en inzet, maar zorgt uiteindelijk voor meer van die gewenste betrokkenheid.

De clubcultuur die mede door de clubstructuur (hoe een club is georganiseerd) ontstaat, kan daarbij schuren met wat voor sommige leden binnen een club belangrijk is. Wanneer een clubcultuur niet goed bij hen past, voelen zij er mogelijk minder voor om zich als vrijwilliger voor de club in te zetten. Tegelijkertijd heeft een bestuurslid van een overwegend Nederlandse club wel ervaren dat spelers met een andere herkomst zich juist bewust bij hen aansloten vanwege hun Nederlandse clubcultuur, gekarakteriseerd door die vrijwilligers en ledenvergaderingen.

Bestuursleden zien dat spelers zich dus bewust bij hen of andere clubs aanmelden vanwege een specifiek clubgevoel binnen de club. Vaak zijn dat spelers die zich aansluiten bij een club met een soortgelijke etnische achtergrond, maar soms is dat juist niet zo.

Cricket als sociale ontmoetingsplaats

Cricket wordt gekenmerkt door de lange wedstrijdduur. Vroeger duurde een wedstrijd een aantal dagen, nu is dat vaak één dag of zelfs een dagdeel. Dit maakt cricket een sociale sport:

'Waarom? Je speelt met elftallen, je komt je tegenstanders vaak tegen en je brengt, zeker vroeger, met je tegenstander de hele dag door.'

Buiten het grasveld om zien bestuursleden met verschillende etnische achtergronden cricket als een familiesport, en hun eigen club daarmee als een familieclub. Ze kijken hierbij niet alleen naar cricket als sport maar ook als (sociale) ontmoetingsplaats. De betekenis die zij zo aan cricket geven, gaat dus verder dan sport: **'Heel veel nieuwe vrienden voor het leven [...] en opgenomen worden in een soort van familie.'**

Als onderdeel van hun clubcultuur organiseren clubs (daarom) verschillende activiteiten die aansluiten op het cricket. Daarnaast zijn er veel sociale activiteiten die aansluiten bij de etnische samenstelling en leeftijd van de leden.

Bij een club met onder andere veel Zuid-Afrikaanse leden vinden bijvoorbeeld veel 'braais' plaats, wat kortweg barbecues met veel Zuid-Afrikaans eten inhoudt. Diezelfde club werkt samen met een Zuid-Afrikaanse winkel in de buurt om 'sociale cricket' te organiseren en trekt hiermee veel mensen uit de rest van het land aan.

Een andere club met voor ongeveer de helft jeugdspelers combineert de wekelijkse jeugdtrainingen met avondeten, wat populair is bij zowel de kinderen als de ouders:

'Dus dan wordt er gekookt voor iedereen die dat wilt. En dan komen de kinderen na de training, die mixen met elkaar. Dus dat is niet alleen maar een lege kreet dat we zeggen "vrienden voor het leven", maar die zitten bijna, elke [weekdag] verheugen ze er weer op dat ze na de training met elkaar maar ook met "die jongen die wat beter kan cricketsen" lekker kunnen dellen, wat kunnen eten en nog even daarna buiten kunnen spelen. Ja, de ouders drinken dan een borrel.'

Het bestuurslid van deze club geeft aan dat deze momenten bijdragen aan een saamhorigheids- en thuisgevoel en het bestuur de kans geven bijvoorbeeld ouders te benaderen voor eventueel vrijwilligerswerk. Zij merken dat het waardevol is om ouders te laten ervaren wat er dankzij vrijwilligers wordt aangeboden. Bij deze club ervaren ze hier dan ook geen schaarste in.

Naast deze sociale eetgelegenheden merken bestuursleden dat aan de lunch, die tijdens wedstrijden zelf plaatsvindt, eigen invullingen worden gegeven. Sommige bestuursleden vinden dat zij goed tegemoet kunnen komen aan de verschillende behoeftes, zoals de club uit de vorige alinea. Die biedt bijvoorbeeld eten uit verschillende keukens aan, waaronder halal.

Met religie wordt ook bij andere clubs rekening gehouden. Een bestuurslid van een al lang etnisch diverse club ziet dit ook terug bij de teams, waar vaak religieuze en niet-religieuze spelers samen in zitten. Op sommige momenten, zoals de lunch of de 'derde helft', komt het verschil in religie naar voren, zoals tijdens de Ramadan:

‘Dan is er een stukje afzondering en daar kiezen ze voor. En dan heb je ook nog wel dat ze een moment kiezen om een gebed te doen en zo. Ja, en dat wordt volledig geaccepteerd.’

Een andere club, waar een grote meerderheid van de leden uit Azië komt, schenkt helemaal geen alcohol. Zij merken dat sommige religieuze cricketspelers zich alleen daarom al bij hen aansluiten. Voor hen is zowel sociale veiligheid als hygiëne belangrijk om op een fijne manier cricket te kunnen spelen.

Daartegenover staan spelers die rondom cricket juist graag alcohol drinken, wat van oudsher in Nederland veel wordt gedaan. Dit zorgt soms voor wrijving, waarbij Nederlandse leden hun traditionele clubcultuur, inclusief alcohol drinken, willen beschermen.

Hieruit blijkt dat er een grens zit in meegaan in elkaars culturen: leden kunnen bijvoorbeeld nog wel genieten van verschillende culturen op het gebied van eten, maar er zijn sommige gebruiken of gewoonten waar je niet aan mag komen.

2.3 Diversiteit in sportbeleving: ‘It doesn’t matter if you win or lose, it’s about how you play the game’

Cricket is een sport die zich van oudsher onderscheidt van andere sporten door bijvoorbeeld het grote aantal spelregels, het onderling verbaal uitdagen door de spelers en de lange wedstrijdduur. Samen met de ontwikkelingen in etnische diversiteit binnen ledenbestanden, brengt dat ook verschillende wedstrijdbelevingen en betekenisgeving met zich mee.

Cricket is via het kolonialisme door de wereld verspreid en op verschillende manieren geadopteerd (Malcolm, 2013). Landen namen de sport en regels direct over of pasten zelf de regels aan. Hoe verschillende bevolkingsgroepen cricket nu ervaren en wat dat betekent voor de sport in Nederland, bespreken we hier.

Eerst gaan we in op de cultuurspecifieke betekenissen van cricket, waarbij we kijken naar de verschillende interpretaties en belevingen van cricket, in zowel de wedstrijden als hoe de sport wordt gekarakteriseerd. Ten slotte beschrijven we de ontwikkelingen binnen de cricketcompetitie en de tweedeling die voornamelijk is ontstaan vanwege de verschillen in (sport)beleving.

Cultuurspecifieke betekenissen van cricket

Wat cricket precies betekent voor zowel bestuursleden als spelers beschrijft een bestuurslid met een niet-Nederlandse achtergrond van een oude club als de *‘spirit of cricket’*. Dit is een algemene gedachtegang over hoe cricket moet worden gespeeld, maar bevat geen officiële regels waaraan spelers zich moeten houden.

Er wordt grote waarde gehecht aan het met passie kunnen spelen van de sport en bijvoorbeeld voor winst gaan, maar dit mag niet ten koste gaan van wederzijds respect, vriendelijkheid en sportiviteit naar zowel elkaar als de scheidsrechters toe.

Omdat dit geen vaste regels zijn, blijft het een 'grijs' gebied waar de aanvoerders (*captains*) verantwoordelijk voor zijn.¹ Met de verschillende achtergronden van de spelers en bestuursleden lopen de interpretaties van de *spirit* en hoe een wedstrijd gespeeld moet worden uiteen. Ook etnisch-raciale beeldvorming en vooroordelen lijken daarbij een rol te spelen.

Een bestuurslid van een al lang etnisch diverse club beschrijft hoe cricket bijvoorbeeld bij sommige spelers 'echt in het bloed zit', waardoor het fanatisme tijdens het spel opkomt. Ook diverse andere bestuurders benoemen dat spelers uit Pakistan of India 'aanzienlijk fanatieker' zijn tijdens wedstrijden dan spelers uit andere landen. Een bestuurslid van een overwegend Nederlands, niet etnisch-diverse club merkt dan ook op:

'Een 100% Pakistaans team heeft ook echt een hele andere wedstrijdintentie, wedstrijdbeleving, dan een 100% Indiaas team of een 100% Nederlands team. Daar zitten echt wel verschillen tussen.'

De meeste bestuursleden zien de verschillen in wedstrijdbeleving en -intentie als een gevolg van dat de sport via het kolonialisme in landen op eigen manieren is ingevuld. Die invullingen komen vervolgens bijvoorbeeld via de eerdergenoemde expats mee naar Nederland, en niet altijd gepland: ***'when I came here I thought "okay, I need to leave my cricket back in India", but then I found out "oh, there is cricket here also".'***

Opvallend is daarbij de uitspraak van 'mijn cricket' die het bestuurslid doet. Samen met de eerdere uitspraak 'cricket in het bloed' blijkt hieruit dat cricket voor veel spelers uit het buitenland niet alleen een sport is, maar ook een leefstijl of onderdeel van het leven. Dat maakt de eerdergenoemde behoefte van deze spelers om samen een eigen thuisgevoel te creëren ook beter te plaatsen: cricket is voor hen een ontmoetingsplaats waarmee ze hun leven in een nieuw/onbekend land vormgeven.

Daarnaast wordt er ook verschillend gedacht over hoe scheidsrechters (*umpires*) een wedstrijd moeten fluiten, waardoor tijdens sommige wedstrijden spanningen ontstaan over gemaakte beslissingen. Sommige bestuursleden denken daarbij dat het grote aantal spelregels spelers helpt elkaar aan te spreken. Andere bestuursleden zien de spelregels juist als een aanleiding voor meer onderlinge discussies, zoals met discussies over beslissingen van een *umpire*.

¹ What is the Spirit of Cricket? <https://www.itonlycricket.com/spirit-of-cricket>
Zie ook Stephen Fry's perspectief op 'Spirit of Cricket':
<https://www.youtube.com/watch?v=ybpMcSbYPtE>

Dit staat mogelijk in verband met het verbale karakter dat bestuursleden aan de sport toeschrijven: er is vrijwel géén lichamelijk contact, maar er wordt wel veel met elkaar gesproken en naar elkaar geroepen. De bestuurders zien deze discussies soms specifiek terug bij teams of clubs met overwegend spelers die tot een etnische minderheid behoren, zoals Pakistaans of Indiaas. Sommige bestuurders ervaren dat spelers bij deze clubs beslissingen van de scheidsrechter minder respecteren en dat winst boven alles staat.

Tegelijkertijd valt het verschil in omgang met spelregels niet altijd toe te schrijven aan bepaalde etnisch-culturele bevolkingsgroepen. Een bestuurslid met een niet-Nederlandse achtergrond van een etnisch diverse club is minder met het fanatisme bezig en heeft winst juist niet zo hoog in het vaandel staan: ***'it doesn't matter if you win or lose, it's about how you play the game.'***

In het cricket is het normaal dat spelers (vooral mannen) elkaar tijdens wedstrijden verbaal uitdagen: *slashing*. Een bestuurslid koppelt dit aan het gebrek aan fysiek contact dat de sport karakteriseert. Tijdens een wedstrijd wordt zo een psychologisch spelletje met elkaar gespeeld.

Volgens een bestuurslid is *slashing* een tactiek waarbij spelers zowel op het veld als aan de zijlijn dingen naar hun tegenstanders roepen, in het bijzonder naar de *batsman*, om hen uit hun concentratie te halen. Hoewel dit vaak zonder enige spanningen gebeurt, is deze tactiek volgens een bestuurslid ook de aanleiding geweest van het incident dat twee jaar geleden bij een wedstrijd op het hoogste niveau ontstond. Hierbij kreeg een speler die *slashing* meerdere keren toepaste op een gegeven moment een racistische opmerking terug. Als reactie liep het hele team toen van het veld.²

De etnisch gerelateerde verschillen en spanningen staan niet los van beelden en ontwikkelingen in relatie tot sociale klasse. Vanwege de lange wedstrijdduur was cricket vroeger vooral een sport die alleen mensen konden spelen die er het geld en vooral ook de tijd voor hadden, wat neerkwam op de 'witte elite'. Dat beeld of stereotype wordt nu nog steeds ervaren:

'Als ik tegen mensen zou zeggen, "ik zit op cricket", dan zeggen ze niet "goh, wat is het toch multi-etnisch". Dan zeggen ze "nee hoor, dat is een kaksport" [...] Ik denk dat een hoop mensen nog steeds denken dat je dat gewoon in een keurig gestreken witte pakje doet terwijl je er een hele mooie Merlot bij drinkt.'

Bestuursleden zien deze vooroordelen soms ook binnen de cricketwereld zelf. Zo ervaart een Nederlands bestuurslid van een traditionele, Nederlandse en niet etnisch diverse club dat andere cricketclubs hen nog vaak als kakkers zien. Daartegenover staat de eerdergenoemde ontwikkeling waarbij steeds meer mensen

² <https://nos.nl/artikel/2398005-racisme-sluimert-in-het-keurige-cricket-er-is-echt-wel-iets-aan-de-hand>

uit voornamelijk Aziatische landen naar Nederland komen en hier vervolgens de sport gaan spelen:

'Je ziet gewoon in de opbouw van je eigen ledenbestand maar ook van cricket in Nederland dat het steeds meer een expatsport wordt en vooral van mensen van het subcontinent inderdaad. Er is een grote groei van mensen die dan hier komen werken en dan cricketsen.'

Cricket zien als 'kaksport' of als 'expatsport' laat duidelijk zien dat er veranderingen in (beelden over) het cricket gaande zijn, met (impliciete) betekenissen over zowel etniciteit als sociale klasse. Er heerst nog steeds een stereotype, waarbij witte cricketspelers automatisch 'kakkers' zijn, maar dit dan weer niet lijkt te gelden voor bijvoorbeeld Aziatische spelers.

De *spirit of cricket* in Nederland - de eigen invullingen van de sport, intenties en spelregels - wordt in de 'expatsport' beïnvloed door mensen van niet-Nederlandse herkomst. Hierbij moet rekening worden gehouden met verschillende culturen, aangezien er ook spanningen zijn tijdens wedstrijden tussen teams van verschillende niet-Nederlandse achtergronden. Een bestuurslid geeft bijvoorbeeld aan dat discussies of spanningen tussen twee teams met voornamelijk Nederlandse spelers niet snel oplopen, maar juist wel tussen twee teams waarvan het ene vooral Pakistaanse spelers heeft en het andere vooral Indiase.

Daarnaast lijkt het definiëren van cricket als 'expatsport' aan te geven dat expats de overhand hebben. Mogelijk hebben ze de overhand in ledenaantallen, maar zoals eerder beschreven worden niet-Nederlandse leden nog niet overal met open armen ontvangen. Als het gaat over thuisgevoel en zich welkom voelen, is dat nog niet in elke club het geval en blijft het in sommige gevallen nog een (witte) 'kaksport'.

Ontwikkelingen binnen de cricketcompetitie: een tweedeling

De spanningen vanuit de verschillende wedstrijdbelevingen en -intenties hebben uiteindelijk gezorgd voor een tweedeling in de competitie die oorspronkelijk op de zondagmiddag plaatsvond. Volgens een bestuurslid van een traditionele, maar etnisch diverse club gaat het er tijdens deze zondagcompetitie de laatste jaren steeds harder aan toe in zowel woordenwisselingen als manieren van spelen: ***'Dat heeft ertoe geleid dat sommige clubs hebben gezegd van "we spelen niet meer tegen dat soort elftallen".'***

Dit resulteerde in een nieuwe zaterdagmiddagcompetitie, waar vooral spelers op afkwamen die ***'niet meer op zondag competitief wilden spelen door het fanatisme dat andere teams met expats lieten zien'***, maar het liefst tegen mensen wilden spelen die ze al langer kenden en eenzelfde wedstrijdintentie hadden. In deze kleine zaterdagmiddagcompetitie spelen voornamelijk spelers van Nederlandse herkomst: ***'Die hadden helemaal geen behoefte om tegen andere mensen te spelen.'*** Een bestuurslid van een sterk etnisch diverse club heeft daar een aanvullend inzicht in:

'Ik denk ook wel dat, ik weet niet of dat met nationaliteit of diversiteit te maken heeft of niet, je ziet gewoon dat mensen die al jarenlang met elkaar spelen toch een soort van vriendengroepje zijn geworden en het moeilijk vinden om mensen, nieuwe mensen daarin toe te laten.'

Op zondag vinden de fanatiekere wedstrijden op verschillende (vaak hoge) niveaus plaats, terwijl op zaterdag het *village cricket*, zoals een bestuurslid dat noemt, wordt gespeeld. De tweedeling in competitie en teams helpt in zekere zin om de spanningen tegen te gaan, maar, zoals een bestuurslid van een Nederlandse en niet erg etnisch diverse club ook opmerkt, er is dan geen sprake van integratie:

'Van oudsher zie je dat de cricketwereld dan toch misschien iets te makkelijk de weg weer zoekt in "nou weet je wat, laten we het dan maar weer scheiden", want dan hebben we het probleem niet meer.'

Het creëren van een club waar mensen van verschillende etnische achtergronden zich thuis voelen, wordt lastig wanneer (bestuurs)leden er bij voorbaat niet meer voor openstaan om onderling te mengen. Als zij zelfs niet meer als tegenstanders tegen elkaar spelen, blijven de etnische groepen voor elkaar onbekend, terwijl juist elkaar leren kennen kan zorgen voor wederzijds begrip.

Wanneer de competities gescheiden blijven, bestaat ook het risico dat het 'wij/zij'-gevoel alleen maar verder wordt versterkt, bijvoorbeeld doordat wedstrijden op andere dagen plaatsvinden en spelers elkaar helemaal niet meer tegenkomen. Dit verkleint de kans op uitwisseling van culturen, kennis en speelstijlen en wederzijds begrip.

2.4 De toekomst van cricket

In dit deel bespreken we de toekomst van het cricket. Dit baseren we deels op resultaten uit de interviews, maar ook op literatuur die als inspiratie kan dienen.

Ledenaantallen

Naast de ontwikkelingen rondom etnische diversiteit ervaren bestuursleden ook andere uitdagingen, zoals het kunnen organiseren van cricket met voldoende faciliteiten en accommodaties. Sommige clubs hebben daarom graag hulp van de gemeente bij het vinden van een geschikte accommodatie.

Niet alle jonge clubs hebben dit bijvoorbeeld al kunnen waarborgen, maar ook bestuursleden van oude clubs zien het tekort aan accommodaties en faciliteiten groeien. Doordat de populariteit en diversiteit van ander sportaanbod toeneemt, zoals voetbal en hockey, moeten cricketclubs steeds vaker voor deze sporten wijken. Bestuursleden lopen daarom vooral tegen een gebrek aan grasvelden aan, maar zien ook steeds vaker jeugdspelers voor deze of andere sporten kiezen. Vooral

voor de toekomst van cricket is dat een zorgelijk punt, omdat deze van de jongere generatie afhangt.

Oude cricketclubs die al lang hun naam en locatie met andere sporten zoals voetbal of hockey delen, hadden hierin ook eerst een goede samenwerking. Voetbal en cricket wisselden elkaar namelijk seizoensmatig af, en faciliteiten werden hierdoor makkelijk gedeeld. Tegenwoordig werkt die combinatie minder goed: cricket moet niet alleen met faciliteiten vaker voor voetbal wijken, maar ook met het speelseizoen. Het voetbalseizoen wordt steeds vaker opgerekt, waardoor het cricketseizoen, dat in de zomer plaatsvindt, vaker wordt uitgesteld.

Bestuursleden merken dat niet alleen de populariteit van andere sporten een uitdaging is, maar ook de populariteit van cricket zelf. Zij zien dat steeds meer mensen in de zomer, wanneer het cricketseizoen dus normaliter plaatsvindt, hun tijd liever ergens anders aan besteden, zoals op vakantie gaan.

Daarnaast merken ze dat steeds meer mensen niet meer een hele weekenddag aan een cricketwedstrijd kunnen of willen wijden. Dat geldt voor ouders van jeugdspelers, maar ook voor volwassenen met een Nederlands-etnische achtergrond, die mede daardoor lastig te werven zijn. Om groot genoeg te blijven, worden clubs daardoor steeds meer afhankelijk van bijvoorbeeld expats en studenten.

Tegelijkertijd vinden bestuursleden het werven en behouden van expatleden een lastige kwestie. Veel expats verblijven maar een paar jaar in Nederland voordat zij weer naar hun thuisland gaan, terwijl bestuursleden graag een langdurig ledenbestand willen waarborgen. Met snel wisselende leden is dit lastig. Het integreren en samenvoegen van verschillende etniciteiten zelf vinden bestuursleden daarnaast ook uitdagend:

'Het is natuurlijk heel moeilijk om die integratie-problematiek te duiden zonder je op een negatieve manier te uiten, zal ik maar zeggen. Want dé groei voor cricket in Nederland zit 'm absoluut in, misschien ook wel in de West-Indische gemeenschap, de Pakistaanse en Indiase gemeenschap. Aan de andere kant zie je dat de oude bolwerken doodsbenauwd zijn dat de torentjes omver worden geworpen. En ja, dat klinkt misschien een beetje negatief [...] En dat geeft wel een beetje aan dat iedereen wel heel graag samen wil cricketen, maar dat je nou eenmaal toch wel hobbels tegenkomt die je op moet lossen.'

Dit citaat is gelaagd en geeft aan dat integratie als probleem wordt gezien, dat het een gevoelig onderwerp is om over te praten en dat er 'oude bolwerken' zijn die hier weinig tot geen interesse in hebben. Zij zijn huiverig om leden van niet-Nederlandse herkomst toe te laten, wat tegelijkertijd ook redenen voor deze nieuwe leden zijn om niet te *willen* toetreden tot deze bolwerken. In plaats daarvan hebben ze meer interesse om zich aan te sluiten bij een vereniging met leden van eenzelfde etnische achtergrond of een etnisch divers ledenbestand.

Cricketclubs zien kansen in de expatgemeenschap om als vereniging te groeien, onder meer onder vrouwen uit deze gemeenschappen, maar eerst zal hun gedachtegang moeten veranderen. Zolang zij eigenlijk niet openstaan voor spelers van andere etnische achtergronden, zullen deze spelers zich ook niet welkom voelen om bij hen te komen spelen.

Rol van de bond

Een van de hobbels die verschillende bestuursleden beschrijven is de schaarste in vrijwilligers. Sommigen vinden dit niet alleen lastig omdat ze interne activiteiten moeten organiseren, maar ook omdat het extra druk plaatst op de dingen die de KNCB van een club verwacht. Liever zien bestuursleden dat de KNCB meer op zich neemt en uitvoert. Tegelijkertijd heeft de bond ook veel vrijwilligers nodig voor diens commissies, die niet vanuit elke club worden geleverd.

Verschillende Nederlands-etnische bestuursleden zien bij het werven van nieuwe leden een toegevoegde waarde in begeleiding vanuit de KNCB. Bestuursleden weten bijvoorbeeld niet altijd hoe ze voor elk van hun leden een thuisgevoel kunnen creëren, ongeacht hun achtergrond, terwijl ze dat wel graag willen: ***'het is voor het cricket in Nederland denk ik van het grootste belang dat die ontwikkeling op een goede manier begeleid wordt'***.

Het organiseren van een thuisgevoel en goede integratie via sociale activiteiten, de lunch of de derde helft is volgens bestuursleden mogelijk. De KNCB kan hierbij adviseren, bijvoorbeeld met bepaalde voedingsvoorschriften. Zo'n adviserende rol heeft de KNCB al eerder ingenomen, bijvoorbeeld door bijeenkomsten te organiseren waarbij omgaan met diversiteit een aanzienlijk onderwerp was. Wel geeft een bestuurslid aan dat de opkomst niet hoog was: maar tien van de veertig clubs waren aanwezig. Daarnaast vond dit bestuurslid niet alle informatie destijds even helder.

Bestuursleden van twee sterk etnisch diverse clubs met overwegend leden van buitenlandse herkomst denken dat de bond en/of de tuchtcommissie het goed doen rondom racistische incidenten door daar hard bij op te treden. Tegelijkertijd zijn er clubs met soortgelijke etnische achtergronden die dat juist niet zo zien. Zij ervaren dat de vele plannen die worden gemaakt niet vaak omgezet worden in concrete actie.

Zij zien de bond bijvoorbeeld graag meer verantwoordelijkheid nemen over het organiseren van de scheidsrechters en het betrekken van meer jeugdspelers. Dat eerste zodat de wedstrijden in betere banen worden geleid en zich daardoor minder (racistische) incidenten voordoen. Het tweede om ook de toestroom van nieuwe jeugdeden te behouden (of eigenlijk te creëren), waardoor er minder afhankelijkheid is van de toestroom van seniorenleden.

Doordat de nieuwe seniorenleden vaak expats zijn en daardoor vaker leden voor de korte termijn, ervaren bestuurders dit niet als een duurzaam langetermijnplan voor hun ledenaanwas. Ze willen daarom meer begeleiding vanuit de KNCB om cricket

beter op de kaart te zetten bij jeugd. Dat geldt niet alleen voor Nederlands-etnische jeugd, maar ook voor jeugd met een buitenlandse herkomst.

Daarnaast zien sommige bestuursleden een voordeel in het opstellen van strengere eisen voor het oprichten van nieuwe clubs, bijvoorbeeld voor faciliteiten, een minimumaantal teams en een integratieplan. Nu zien bestuursleden dat er clubs worden opgericht die soms geen jeugdteams of faciliteiten hebben en niet betrokken zijn bij vergaderingen die de KNCB organiseert.

Aangezien de nieuwe clubs vooral 'expatclubs' zijn, hebben dergelijke strengere eisen voornamelijk uitsluiting van expats tot gevolg, wat indruist tegen een inclusieve gedachtegang.

Wat kunnen we leren van cricketstudies in andere landen?

In Duitsland is cricket de laatste jaren aan het groeien doordat er meer immigranten uit Zuid-Azië komen. Haque (2021) zet in haar artikel uiteen welke rol cricket speelt voor mannelijke immigranten uit Pakistan om hun plek in Duitsland te vinden.

Zij bekeek dit via het concept 'diaspora', de beweging van een volk over de hele wereld, en het effect dat dit heeft op identiteit, ontwikkeling en toebehoren. Mensen die tot een bepaalde diaspora horen (zoals de Afrikaanse of Indiase diaspora), kunnen in een voor hen onbekend land sterk verlangen naar een gevoel van thuis en hun nieuwe context of wereld daar meer op willen laten lijken (Brah, 1996).

Onderzoek hiernaar op het gebied van cricket is vooral gedaan in Engeland en Noorwegen. Haque (2021) deed de eerste studie in Duitsland. Zij benadrukt de noodzaak van soortgelijke onderzoeken, omdat die helpen een beeld te schetsen van het samenspel tussen sport en diaspora. Daarmee kunnen ze meer begrip voor immigranten creëren, en voor de manier waarop zij cricket beleven en spelen.

Een dergelijke studie in Nederland zou ook een beter beeld kunnen geven van de verschillende cultuurspecifieke betekenissen van cricket en andere etnisch gemengde en 'geïmporteerde' sporten (zoals badminton, honkbal en vechtsporten), en wat dit doet voor het gevoel van toebehoren.

Eenzelfde ervaring beschrijft Devan (2012) voor Indiërs in Amerika. In Amerika is cricket net als in Nederland nooit groot geworden, en de meeste mensen die het in Amerika spelen zijn van Oost- of West-Indische herkomst. Doordat het cricket in Amerika gedomineerd wordt door Indiërs, kan op deze manier de Indische cultuur in een ander (onbekend) land worden onderhouden.

Het is daarnaast ook een vrij veilige en positieve manier om cultuur in stand te houden, met weinig interactie met of negativiteit van anderen. Devan beschrijft dat Amerika een land is dat integratie stimuleert, wat het moeilijker maakt om de eigen cultuur te behouden én je een nieuwe cultuur eigen te maken. Via cricket kunnen

mensen tegelijk hun Indiase identiteit, normen en waarden behouden en buiten de sport meegaan in de nieuwe, in dit geval Amerikaanse cultuur.

Deze voorbeelden uit Duitsland en Amerika geven aan dat de toekomst van het cricket onlosmakelijk verbonden is met het verleden van cricket en de herkomst van cricketspelers. We kunnen nog meer leren over de beleving van cricket en andere sporten van mensen van verschillende etnische achtergronden en hoe het hun gevoel van thuis en identificatie in Nederland beïnvloedt. Door deze kennis kan er ook meer begrip zijn voor de verschillende belevingen, zonder dat het tot wrijving hoeft te leiden.

Wat kunnen we leren van onderzoek in andere sporten?

Bij het organiseren van diversiteit in sport speelt volgens Janssens et al. (2010) het aspect van sociaal kapitaal een belangrijke rol. Zij omschrijven dat onder andere als sociale netwerken waarin 'maatschappelijke nuttige contacten, kennis en vaardigheden' onderling worden gedeeld (p. 115). Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen 'bonding' en 'bridging' sociaal kapitaal.

Bonding sociaal kapitaal verwijst vooral naar sterker wordende relaties en contacten van mensen die elkaar kennen of bij een bepaalde groep horen op basis van vergelijkbare achtergronden en overtuigingen. Bridging sociaal kapitaal verwijst naar het overbruggen van (verschillende) sociale netwerken door contacten en uitwisseling van kennis en vaardigheden. Beide vormen van sociaal kapitaal vinden ook binnen en tussen sportverenigingen plaats.

Janssens en Elling (2005) stellen dat mensen (met en zonder migratieachtergrond) zich in hun vrije tijd en sport veelal sterker (impliciet) identificeren met hun etnische achtergrond, mede door sport- en clubkeuze. Zij laten zien dat dat kan leiden tot een 'witte vlucht' uit clubs en sporten, waarbij het ledenbestand steeds etnisch diverser wordt. Ze geven voorbeelden van verschillende sporten en clubs die specifieke etnische groepen aantrekken, zoals cricket, maar ook badminton, honk- en softbal en diverse kracht- en vechtsporten. Processen als etnisch gerelateerde bonding en differentiatie spelen ook vandaag de dag, zelfs bij sterk etnisch gemengde sporten als voetbal.

In zijn promotieonderzoek liet Van Haften (2019) zien dat amateurvoetballers vaker lid worden van een vereniging met een bovengemiddeld ledenpercentage met een vergelijkbare migratieachtergrond als zichzelf (o.a. Surinaams, Turks en Marokkaans). Hij schetst twee elkaar aanvullende verklaringen.

Ten eerste: hoe meer leden met diverse achtergronden een sport heeft, hoe meer ze naar elkaar toe (kunnen) trekken. Dit proces wordt versterkt doordat veel leden met een migratieachtergrond graag met elkaar sporten. Zowel vanwege positieve, aantrekkende ('pull')factoren als familiebanden, vriendschappen en een gedeelde taal en cultuur als vanwege negatieve, afstotende ('push')factoren zoals zich niet altijd welkom voelen bij overwegend Nederlandse (homogene) clubs (zie ook Janssens & Elling, 2005).

Ten tweede: zeer etnisch diverse (heterogene) voetbalclubs kennen een relatief hogere uitval van leden. Interne verschillen tussen leden die de sociale interactie en coördinatie onderling bemoeilijken zijn hiervoor een mogelijke verklaring. Dat leden met een migratieachtergrond relatief sneller een voetbalclub verlaten dan leden zonder migratieachtergrond wordt vooral verklaard door de etnische samenstelling van de club: zij zijn vaker lid van etnisch heterogene clubs. Daarmee laat Van Haaften zien dat de opvatting dat leden met een migratieachtergrond het Nederlandse verenigingsleven of clubcultuur moet worden bijgebracht geen standhoudt.

Dat de interesse van mensen uit (nieuwe) minderheidsgroepen voor sportclubs mogelijk meer gewekt wordt bij een grotere etnische diversiteit in clubsignatures zien we ook bij cricket en diverse andere sporten. Zodra er nieuwe etnisch homogene clubs worden opgericht, sluiten zich al snel veel spelers met een gedeelde migrantenachtergrond daarbij aan. Tegelijkertijd kennen veel clubs waarbinnen migrantengroepen zichzelf organiseren een relatief kort bestaan, vaak vanwege financiële en organisatorische problemen.

Vanuit de Nederlandse maatschappij, en ook zichtbaar in ons onderzoek, wordt veelal negatief gekeken naar deze 'migrantclubs'. Mogelijk vanwege de financiële en organisatorische problemen, maar ook vanwege de hoge spanningen die tijdens wedstrijden met andere clubs kunnen ontstaan. Bestuursleden van verschillende oude cricketclubs zien deze ontwikkeling ook en vinden dat die geen positieve invloed op het cricket in Nederland heeft.

Janssens en Elling (2005) beschrijven ook de positieve kanten van 'migrantclubs'. Migrantengroepen die zich onderling verenigen kunnen zo hun bonding en bridging sociaal kapitaal vergroten en vaardigheden opdoen die hun maatschappelijke positie versterken.

Bij het vergelijken van sporten moet ook rekening worden gehouden met de grootte van de sport. Voetbal is bijvoorbeeld een veel grotere sport dan cricket, met veel meer leden en veel meer grote clubs.

Cricketclubs met een homogene migrantengroep als basis moeten wel genoeg leden hebben om te blijven bestaan. Daarnaast zijn cricketclubs afhankelijk van leden die ver reizen, omdat er niet altijd in de buurt een club is die voldoet aan hun wensen. Binnen het cricket zijn het vooral de spelers van buitenlandse herkomst die dit doen. Het maakt een club ook gevoelig voor die bereidwilligheid van leden (op lange termijn). Dat is een ontwikkeling waar de clubs ook op in kunnen spelen. Hierbij sluit het advies van Van Haaften (2022, p. 134) goed aan:

'Consequently, under these circumstances, ethnic differentiation may be a vital strategy to broaden the club's field of recruitment and ability to adapt to

demographic change. This will ultimately ensure its long-term survival and its ability to function as a place to play sports and meet and bond with fellow citizens.'

Met andere woorden, onderscheid maken tussen en inspelen op verschillende etnische achtergronden kan een belangrijke strategie voor clubs zijn om hun zoekveld naar nieuwe leden te verbreden. Daarnaast stelt het clubs beter in staat om met mogelijke veranderingen in en tussen deze etnische groepen om te gaan.

Daardoor kunnen ze mogelijk als een goede plek functioneren waar verschillende spelers elkaar tegenkomen en met elkaar sporten. Het kunnen faciliteren van zo'n plek en het kunnen verbreden van het eigen zoekveld naar nieuwe leden geeft hogere kansen op een succesvol bestaan als club op lange termijn.

Conclusies en aanbevelingen

Via gesprekken met bestuursleden van cricketclubs hebben we gekeken naar de ontwikkelingen in en betekenisgeving aan etnische diversiteit binnen het cricket. We hebben gesproken met elf bestuursleden van negen verenigingen. De meeste zijn van Nederlands-etnische herkomst en een paar van Aziatische herkomst. De clubs verschillen in etnische achtergrond van hun leden, ledenaantal en bestaansduur. In dit laatste hoofdstuk sluiten we af met enkele conclusies en aanbevelingen.

Mengen moet?

Volgens veel geïnterviewden is het verschil in wedstrijdbeleving tussen verschillende etnische groepen een belangrijke aanleiding voor spanning. Dit komt vooral naar voren wanneer ze spelen tegen overwegend homogene clubs van een andere etnische achtergrond.

In Nederland wordt vaak negatief gekeken tegen etnische homogene clubs, of etnische concentratie, vooral als het leden met een migratieachtergrond betreft (Duyvendak et al., 1998; Janssens et al., 1999). Voornamelijk clubs met veelal leden met een Nederlandse achtergrond, maar ook clubs met leden met en zonder migratieachtergrond, hebben liever clubs met een diverse samenstelling van etnische achtergronden dan bijvoorbeeld een club met alleen Nederlandse of alleen Indiase leden.

Als reden geven ze bijvoorbeeld dat er verschillende belevingen van cricket zijn die met etnisch homogene clubs en teams worden versterkt, en de spanningen in wedstrijden daarmee ook. Ook kan het gezelliger zijn en leiden teams en clubs met spelers van verschillende etnische achtergronden tot meer begrip voor andere culturen. Het is dan wel belangrijk dat samen trainen en wedstrijden spelen van dergelijke etnisch gemengde team- en clubleden in goede orde verloopt en wordt overzien.

We onderschrijven het (beleidsmatige) belang van open clubs waarin iedereen ongeacht etnische achtergrond of andere sociale verschillen samen kan sporten en waar sociaal-culturele verschillen en ongelijkheden deels overbrugd kunnen worden.

Herkenning bindt

Tegelijkertijd geven clubs met voornamelijk leden met een (etnisch homogene) migratieachtergrond aan dat dit juist een aantrekkingskracht van hun club is. Ze zien dat hun leden zich bij hen op hun gemak voelen omdat ze dezelfde culturele normen en waarden hebben en elkaar bijvoorbeeld via werk al kennen. Daarnaast kan de cricketclub juist een plek zijn waar ze zich kunnen onttrekken aan de discriminatie

die ze in de rest van hun dagelijks leven mogelijk ervaren en waar ze zich veilig voelen. Het is dus de vraag of het streven van bestuursleden en spelers naar multi-etnische clubs wel realistisch is.

Cricket is in Nederland steeds meer een multiculturele sport geworden, nadat het eerder voornamelijk een witte elitesport was. Er zijn (dan) ook clubs die zich multicultureel of multi-etnisch noemen. Dit verloopt niet altijd soepel, aangezien oudere leden vaak de oude tradities en relaties in stand willen houden. Een aantal clubs in ons onderzoek heeft aangegeven meer begeleiding nodig te hebben bij het diverser maken van hun ledenbestand of het inclusiever maken van hun vereniging.

Worden deze wensen behartigd, dan kunnen spanningen tussen bevolkingsgroepen mogelijk beter worden tegengaan en kunnen clubs een plek worden waar leden uit deze verschillende groepen zich kunnen aansluiten én zich thuis kunnen voelen. Tegelijkertijd moet dit niet betekenen dat etnisch homogene clubs worden ontmoedigd.

De recent opgerichte cricketclubs die overwegend of volledig bestaan uit leden met een migratieachtergrond, spelen een grotere rol dan alleen de sport. Ontmoeting en interactie staan er centraal. Janssens et al (1999, p. 104) concludeerden mede daarom dat er meer te zeggen valt voor compenserende beleidsinitiatieven 'die niet zozeer zijn gericht op het voorkomen of tegengaan van concentratie als wel op het voorkomen en/of beperken van de nadelige gevolgen ervan'.

Tot slot

Janssens et al beschrijven in 1999 al dat de KNCB enkele jaren eerder een 'task force' had ingesteld nadat er enkele incidenten waren geweest tussen 'allochtone' en 'autochtone' clubs. Deze task force deed onderzoek en deed aanbevelingen voor maatregelen die de verhoudingen tussen clubs ten goede zouden komen. Dit leidde tot verschillende acties, zoals een spelregelbijeenkomst, een themabijeenkomst voor bondsscheidsrechters en gesprekken tussen clubbestuurders.

Een van de geïnterviewden in ons onderzoek gaf aan dat de KNCB recent ook bijeenkomsten heeft gehouden waar omgaan met diversiteit een thema was, maar dat de opkomst niet hoog was. Het idee erachter is goed – net als ruim twintig jaar geleden – maar er moet specifiekere worden gekeken naar het doel van deze bijeenkomsten, of de clubs die intern of extern frictie ervaren/veroorzaken ermee bereikt worden en hoe de gewenste effecten (beter) kunnen worden behaald.

Door voortgaande migratie zal Nederland en de (cricket)sport onomkeerbaar blijven veranderen. Het is belangrijk om de ontwikkelingen en (veranderende) betekenissen in en tussen clubs te signaleren en gezamenlijk oplossingen te zoeken voor daaruit voortkomende problemen.

Al is het boek van Janssens et al meer dan twintig jaar geleden uitgebracht, er zijn nog steeds lessen uit te halen en toe te passen. Zo kan worden gekeken naar waar de struikelblokken nu liggen en hoe we die gezamenlijk kunnen overkomen. Het

cricket in Nederland kan bijvoorbeeld niet om de toenemende etnische diversiteit heen, en dat blijft een groot struikelblok als daar niet gezamenlijk (als bond, clubs en spelers) iets mee wordt gedaan.

Achterhaal bijvoorbeeld waarom spelers om zich bij een bepaalde cricketclub (willen) aansluiten of wat hen juist tegenhoudt om dat te doen. Gebruik dat als handvatten om een thuisgevoel en een prettige wedstrijdervaring voor hen te creëren. Beschouw de toenemende etnische diversiteit daarbij niet als een struikelblok voor de sport, maar als een hulpmiddel.

Concreet doen we daarvoor drie aanbevelingen voor de cricketbond:

- Blijf in gesprek over etnische diversiteit binnen en tussen clubs.
- Stimuleer meer samenwerking tussen bestuurders etnisch diverse clubs.
- Vergroot de handelingskennis van trainers en scheidrechters over etnische diversiteit en het tegengaan van discriminatie.

Bronnen

- AD (2021). *Punjab vraagt bond om onderzoek naar racisme: 'Het is duidelijk dat er iets niet goed zit in het cricket'*. <https://www.ad.nl/regiosport-rotterdam/punjab-vraagt-bond-om-onderzoek-naar-racisme-het-is-duidelijk-dat-er-iets-niet-goed-zit-in-het-cricket~a83063ce/>
- Berkson, S. (2021). Is cricket 'for everyone'? Reflections on the 2021 Ollie Robinson scandal. *Race & Class*, 63(2), 82–88. <https://doi.org/10.1177/03063968211041498>
- Bottenburg, M. van, (1992). Het bruine monster en de 'King of Sports': De uiteenlopende populariteit van voetbal en cricket in Nederland, 1870-1930. *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift*, 9(2), 3–35.
- Burdsey, D. (2010). 'From Ranji to Ravi: The Emergence of the British Asian Cricket Star'. Paper presented at the University of Huddersfield Cricket Research Centre Guest Lecture Series, University of Huddersfield.
- Brah, A. (1996). *Cartographies of Diaspora: Contesting Identities*. Routledge.
- Collins, M. (2022). Cricket, Englishness and Racial Thinking. *The Political Quarterly*, 93: 95-103. <https://doi.org/10.1111/1467-923X.13096>
- Cremers, R., & Visser, T. (2023). *Discriminatie in het voetbal. Een perspectief vanuit de arbitrage*. Mulier Instituut.
- Dart, J. (2022). 'And Now, No Word from Our Sponsors': Yorkshire cricket, the Azeem Rafiq controversy and the silence of the University. *Sport in Society*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/17430437.2022.2088360>
- Devan, P. (2012). Cricket and the global Indian Identity. *Sport in Society*, 15(10), 1413-1425. <https://doi.org/10.1080/17430437.2012.744210>
- Duyvendak, J. W., Krouwel, A., Kraaijkamp, R., & Boonstra, N. (1998). *Integratie door sport? Een onderzoek naar gemengde en ongemengde sportbeoefening door allochtonen en autochtonen*. Bestuursdienst Rotterdam.
- Elling, A., & Van Ginneken, Z. J. M. S. (2016). *Sekse(on)gelijkheid in de sport. Een inventariserende studie naar deelname en waardering*. Mulier Instituut.
- Fletcher, T., & Spracklen, K. (2013). Cricket, drinking and exclusion of British Pakistani Muslims? *Ethnic and Racial Studies*, 37(8), 1310–1327. <https://doi.org/10.1080/01419870.2013.790983>

- Haque, A. S. (2021). "Playing on the back foot": The Pakistani Male Diaspora and Cricket in Berlin. *New Sociological Perspectives*, 1(1).
- Janssens, J. et al (1999). *Etnische tweedeling in de sport*. Diopter-Janssens & Van Bottenburg.
- Janssens, J., Elling, A., & Verweel, P. (2010). De Sport: een uitgelezen ontmoetingsplaats voor iedereen? Over participatie in en integratie door sport. In F. Kemper (Red.) *Samenspel. Studies over etniciteit, integratie en sport* (pp. 103-128). Mulier Instituut/Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen.
- Kar, S., Arafat, S., & Menon, V. (2022). Racism, cricket, and impact on mass psychology. *CNS Spectrums*, 28(3), 275-276.
<https://doi.org/10.1017/S1092852922000712>
- KNVB (2020). *Ons voetbal is van iedereen. Samen zetten we racisme een discriminatie buitenspel*.
- Malcolm, D. (2013). The Imperial Game: Cricket and colonization. In *Globalizing Cricket: Englishness, Empire and Identity* (Globalizing Sport Studies, pp. 48–62). Bloomsbury Academic.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) (2022). *Nationaal Sportakkoord II: Sport versterkt*.
- NOS (2021). *Racisme sluimert in het keurige cricket: 'Er is echt wel iets aan de hand'*. <https://nos.nl/artikel/2398005-racisme-sluimert-in-het-keurige-cricket-er-is-echt-wel-iets-aan-de-hand>
- NU.nl (2021). *Emoties lopen hoog op in Nederlandse cricketrel over mogelijk racisme*. <https://www.nu.nl/sport-overig/6152611/emoties-lopen-hoog-op-in-nederlandse-cricketrel-over-mogelijk-racisme.html>
- NOC*NSF (2023). *Zo sport Nederland . Belangrijkste trends en ontwikkelingen in sportdeelname 2022*.
- Scalmer, S. (2007), Cricket, imperialism and class domination. *WorkingUSA*, 10, 431-442. <https://doi.org/10.1111/j.1743-4580.2007.00174.x>
- Van Bottenburg, M. (1992). Het bruine monster en de 'King of Sports': De uiteenlopende populariteit van voetbal en cricket in Nederland, 1870-1930. *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift*, 9(2), 3–35.

- Van Haften, A. F. (2019). Do birds of a feather play football together? A study on ethnic segregation in Dutch amateur football. *European Journal for Sport and Society*, 16(2), 146-163.
- Van Haften, A. F. (2022). *Ethnic sorting in football: A quantitative analysis of ethnicity and membership in Dutch amateur football* [PhD thesis]. Universiteit Utrecht. <https://www.doi.org/10.33540/1582>
- Woutersen, D. (2011). *Dat is "not done": onderzoek naar onsportief en agressief gedrag in cricket* [Masterscriptie]. Universiteit Utrecht.

Bijlage 1 – Topiclijst interviews

Over de club:

1. Hoe zou jij jullie club omschrijven?
2. Wanneer en door wie is jullie club opgericht?
3. Wat was de aanleiding voor het oprichten van jullie club?
 - a. Voor wie is de club opgericht?
4. Hoe vindt de organisatie binnen jullie club plaats? Bestuur, rol van vrijwilligers etc.
5. Waar staan jullie voor als club?
6. Hoe zou u de sfeer bij jullie op de club beschrijven?
7. Wat betekent lidmaatschap bij jullie club voor de leden naast de sport? Waar komt dit door?
8. Wat voor leden hebben jullie voornamelijk qua leeftijd, gender en etnische achtergrond?
 - a. Is dit altijd al zo geweest?

Als er jeugdleden zijn:

 - b. In hoeverre is er ouderparticipatie?
 - c. Wat werkt wel/niet om ouders te betrekken?

Club in relatie tot de omgeving:

9. Is het ledenbestand een representatieve afspiegeling van de wijk/stad/het dorp? Zo niet, hoe kan dat?
10. Hoe is jullie contact met andere clubs/organisaties in de regio?
11. Hoe zien jullie jezelf t.o.v. andere sportclubs?

Etnische diversiteit:

12. Jullie tak van sport staat bekend als een etnische diverse sport. Heeft u een idee waarom dit juist voor deze sport geldt?
13. Denkt u dat de omgang tussen mensen met verschillende etnische en culturele achtergronden binnen uw tak van sport verschilt met andere sporten?
14. Hoe is de omgang tussen mensen van verschillende etnische en culturele achtergronden op uw club?
15. Hoe komt het dat jullie vooral leden van deze etnische achtergrond aantrekken?
 - a. Is er wel eens ingezet op ledenwerving onder Nederlanders met/zonder migratieachtergrond?

- b. In hoeverre bestaat er binnen de club voldoende kennis om meer specifiek op deze groep te kunnen inzetten?
- c. Zouden jullie ondersteuning willen om een meer divers ledenbestand te verkrijgen?

Uitleg over dat we bij Mulier Instituut veel onderzoek doen naar ervaren racisme en exclusie in de sport.

Wat is jullie ervaring met racisme en exclusie binnen de club en daarbuiten?

Chris Sparreboom
c.sparreboom@mulierinstituut.nl

Manou Anselma
m.anselma@mulierinstituut.nl

Agnes Elling
a.elling@mulierinstituut.nl